

РІШЕННЯ

щодо присудження наукового ступеня доктора наук

Спеціалізована вчена рада з присудження наукового ступеня доктора наук Д 29.053.01 Державного закладу „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка” Міністерства освіти і науки України прийняла рішення про присудження наукового ступеня доктора педагогічних наук Прокопенко Альоні Олександрівні на підставі прилюдного захисту докторської дисертації «Теоретико-методологічні засади педагогічної концепції едукції майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти» на правах рукопису за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

«19» квітня 2023 року, протокол № 3.

Прокопенко Альона Олександрівна, 1992 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2014 році Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради за спеціальністю «Інформатика».

Кандидат педагогічних наук з 2018 року, доцент кафедри інформатики з 2021 року.

Працює доцентом кафедри інформатики в Комунальному закладі «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, Міністерство освіти і науки України, з 2021 р. до теперішнього часу.

Докторська дисертація виконана на кафедрі інформатики в Комунальному закладі «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.

Рекомендовано до захисту 30 січня 2023 року.

Здобувач має 45 наукових праць, з них: 1 монографія, 1 навчально-методичний посібник, 1 довідник, 18 статей у провідних наукових фахових виданнях України, 5 статей у періодичних наукових виданнях, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та Scopus, 19 публікації у збірниках матеріалів конференцій.

Опоненти:

Гриньова Марина Вікторівна, доктор педагогічних наук за спеціальністю 13.00.01 – теорія та історія педагогіки, член-кореспондент НАПН України, професор кафедри педагогічної майстерності, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, дала позитивний відгук із зауваженнями:

1. Дисертанткою у підрозділ 1.2. досить ґрунтовно та виважено схарактеризовано понятійний апарат дослідження, однак, на наш погляд, варто посилити наукове розмежування понять «педагогічна концепція» і «педагогічна система».

2. У підрозділі 1.3. авторкою представлено чотирьохрівневу класифікацію методології дослідження та зазначено, що при розробці моделі системи едукції майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти

підґрунтям виступають конкретнонаукові підходи, однак у третьому розділі дисертантка зазначає, що кожна із субмоделей ґрунтується також на загальнонаукових підходах.

3. Спроба в одному дослідженні поєднати аспекти професійної підготовки та управління цим процесом зменшує глибину їх розгляду.

4. Вважаємо, що діяльність управлінського кластеру, який дійсно направлений на вдосконалення та модернізацію освітнього процесу ґрунтуючись на співпраці зі стейкхолдерами, необхідно було б описати більш детально.

5. Здобувачкою зазначено, що у процесі проведення формувального етапу експерименту для підвищення рівня едукції майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти, було розроблено навчально-методичний посібнику «Теорія та методика діджиталізації едукції майбутніх учителів». Уважаємо за доречне рекомендувати розробити аналогічний освітній компонент та впровадити його в освітню діяльність.

6. Дисертація дещо перевантажена таблицями та рисунками, доречно було б деякі із них висвітлити в Додатках.

Луценко Григорій Васильович, доктор педагогічних наук за спеціальностями 13.00.04. – теорія та методика професійної освіти та 13.00.06 – теорія та методика управління освітою, професор кафедри педагогіки та менеджменту, Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, дав позитивний відгук із зауваженнями:

1. Спірним, на наш погляд, є логіка представлення у підрозділі 1.1. «Едукація майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти як проблема професійної підготовки» опитування суб'єктів освітнього процесу.

2. Представлена на опонування робота є за своєю суттю інноваційною та містить аналіз значної кількості понять, які розкривають різні аспекти едукції майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти. На нашу думку, практичному значенню роботи сприяло б створення окремого глосарію понять дослідження, який варто було б помістити в Додатках.

3. У дисертації обґрунтовано доцільність використання загальнонаукових (системний, синергетичний, стратегічний, аксіологічний) та конкретнонаукових (компетентнісному, фреймовому, діяльнісному, особистісно-зорієнтованому) методологічних підходів дослідження, проте відсутній технологічний підхід, відповідно до якого розроблявся фрейм педагогічної концепції едукції майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти.

4. Логічним, на нашу думку, було б виокремлення в тексті дисертації компетентностей, які здобули респонденти у процесі експериментальної перевірки моделі системи едукції майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти.

5. На наш погляд, у дисертаційній роботі представлено занадто стислий виклад тих положень дослідження, що можуть зацікавити науково-педагогічних працівників ЗВО із огляду на реалізацію запропонованої

авторкою педагогічної концепції едукації майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти із застосуванням інтерактивних форм навчання.

6. У тексті дисертації мають місце окремі огріхи редакційного характеру. Не вважаємо за потрібне їх коментувати, оскільки завдання опонента полягає у ґрунтовному аналізі наукової суті проблеми дослідження.

Починкова Марія Миколаївна, доктор педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04. – теорія та методика професійної освіти, професор кафедри філологічних дисциплін навчально-наукового інституту педагогіки і психології, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» (Полтава), дала позитивний відгук із зауваженнями:

1. Дисертанткою досить широко представлено понятійно-термінологічний апарат дослідження та його змістове наповнення. Так, одним із базових понять роботи дисертанткою визначено «курукулум», вважаємо, що робота значно виграла б, якщо у Додатках було наведено хоча б один приклад курикулуму.

2. У п.2.1 «Розробка фрейму педагогічної концепції едукації майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти» до змістового наповнення управлінського концепту логічно було б додати, яким чином фіксуються прийняті управлінські рішення.

3. На с. 209 дисертації у поданій моделі системи едукації майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти вважаємо за доречне виокремити регулятивний компонент, який демонструє можливість удосконалення організації освітнього процесу, якщо результат не досягнутий.

4. Заслуговує на увагу всеохопленість критеріїв виявлення рівня прояву едукації майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти, однак, на наш погляд, необхідно було б виокремити одним із показників когнітивного критерію саме практичну підготовку здобувачів вищої освіти, адже саме у процесі проходження практики проявляється рівень сформованості загальних, фахових та предметних компетентностей.

5. Вважаємо за доцільне представити розроблені квести, лекції, коучинги тощо у практичному посібнику для зручності науково-педагогічних працівників та всіх зацікавлених осіб цією проблематикою.

На докторську дисертацію та реферат надійшли відгуки:

1. Від кафедри педагогіки вищої школи ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (протокол №9 від 06.04.2023р.), підписаний завідувачем, доктором педагогічних наук, професором Яною ТОПОЛЬНИК.

Відгук позитивний. Зауважень немає.

2. Від кафедри теорії та методик початкової освіти Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка (протокол №3 від 27.03.2023р.), підписаний завідувачем кафедри, доктором педагогічних наук, професором Наталією БАХМАТ.

Відгук позитивний. **Зауваження:** «Робота значно виграла б у разі розкриття змістового наповнення функцій едукації майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти, які входять до структурно-функціонального компоненту моделі системи»

3. Від кафедри інформаційних комп'ютерних технологій і математики Української інженерно-педагогічної академії (протокол №7 від 23.03.2023р.), підписаний доктором педагогічних наук, професором кафедри Тетяною БОНДАРЕНКО.

Відгук позитивний. Зауважень немає.

4. Від кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (протокол №9 від 21.03.2023р.), підписаний завідувачем кафедри, доктором педагогічних наук, професором Іриною КОЗУБОВСЬКОЮ.

Відгук позитивний. **Зауваження:** бажано було б у тексті реферату представити, як приклад опис одного із рівнів прояву едукації майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти.

5. Від доктора педагогічних наук, доцента, професора кафедри педагогічної майстерності та інклюзивної освіти Надією БІЛИК Полтавської академії неперервної освіти ім. М.В. Остроградського.

Відгук позитивний. Зауважень немає.

6. Від кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (протокол №13/1 від 04.04.2023р.), підписаний в.о. завідувача кафедри, доктором педагогічних наук, професором Оксаною БЯЛИК.

Відгук позитивний. Зауважень немає.

7. Від кафедри інформаційно-комунікаційних технологій та методики викладання інформатики Рівненського державного гуманітарного університету (протокол №3 від 04.04.2023р.), підписаний завідувачем кафедри, доктором педагогічних наук, професором Ігорем ВОЙТОВИЧЕМ.

Відгук позитивний. Зауважень немає.

8. Від доктора педагогічних наук, доцента, професора кафедри спеціальної освіти та психології, першого проректора Комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради Олени ПОЗДНЯКОВОЇ.

Відгук позитивний. Зауважень немає.

9. Від доктора педагогічних наук, професора кафедри теорії та методики фізичного виховання і спорту Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича Ярослава ЗОРІЯ.

Відгук позитивний. **Зауваження:** на с. 2 реферату дисертації авторка говорить про поняття «діджиталізація» та «діджиталізація освіти» як про окремі когніції, хоча варто їх розуміти як різновиди транскрибування єдиного поняття.

У дискусії взяли участь члени докторської ради:

Людмила БУТЕНКО, доктор педагогічних наук, спеціальність 13.00.04, без зауважень; Світлана ШЕХАВЦОВА, доктор педагогічних наук, спеціальність 13.00.04, без зауважень; В'ячеслав БАБИЧ, доктор педагогічних наук, спеціальність 13.00.04, **зауваження**: є деякі зауваження щодо стилістичного оформлення дисертації, так, наприклад термін, який ви використовуєте у роботі «розквіт, не є науковим, а тому вибивається із мови викладення; Ірина МИГОВИЧ, доктор педагогічних наук, спеціальність 13.00.05, без зауважень; Вікторія ЖЕЛАНОВА, доктор педагогічних наук, спеціальність 13.00.04, без зауважень; Алла РИЖАНОВА, доктор педагогічних наук, спеціальність 13.00.05, без зауважень; Ярослава ЮРКІВ, доктор педагогічних наук, спеціальність 13.00.05, без зауважень; Вікторія СТЕПАНЕНКО, доктор педагогічних наук, спеціальність 13.00.05, без зауважень; Світлана БАДЕР, доктор педагогічних наук, спеціальність 13.00.04, **зауваження**: із запропонованої Вами моделі не зовсім чітким є розуміння, що ж перевірялось – система едукації майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти чи концепція.

При проведенні таємного голосування виявилось, що із 14 членів докторської ради, 1 член ради є кандидатом наук без права голосу, відтак взяли участь у голосуванні 13 осіб (з них 7 докторів наук за профілем дисертації), проголосували:

«За» 13 членів докторської ради,

«Проти» – немає,

недійсних бюлетенів – немає.

Висновок

спеціалізованої вченої ради Д 29.053.01 у Державному закладі «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» про дисертаційну роботу Прокопенко Альони Олександрівни «Теоретико-методологічні засади педагогічної концепції едукації майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти», подану на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти, протокол № Звід 19 квітня 2023 року.

На підставі вивчення дисертаційної роботи Прокопенко Альони Олександрівни «Теоретико-методологічні засади педагогічної концепції едукації майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти», виступів офіційних опонентів – Гриньової Марини Вікторівни, доктора педагогічних наук, професора, член-кореспондента НАПН України, ректора Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка; Луценка Григорія Васильовича, доктора педагогічних наук, професора, проректора з науково-педагогічної роботи Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка; Починкової Марії Миколаївни, доктора педагогічних наук, доцента, професора кафедри філологічних дисциплін Державного закладу «Луганський національний університет імені

Тараса Шевченка»; відгуків про реферат дисертаційної роботи та матеріалів прилюдного захисту, спеціалізована вчена рада

ухвалила:

Дисертаційна робота Прокопенко Альони Олександрівни є самостійним завершеним дослідженням актуальної проблеми теорії та методики професійної освіти – теоретико-методологічні засади педагогічної концепції едукції майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти.

Дисертацію виконано відповідно до теми науково-дослідної роботи Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради «Модернізація педагогічної системи терціарної едукції у контексті підвищення якості професійної підготовки конкурентоспроможних фахівців і вдосконалення професіоналізму науково-педагогічних і педагогічних працівників» (державний реєстраційний номер 0120U105225), комплексної теми кафедри педагогіки, психології, початкової освіти та освітнього менеджменту «Реалізація системи фахової підготовки в інноваційному освітньому середовищі вищого педагогічного навчального закладу» (державний реєстраційний номер № 0117V007459).

Тему дослідження затверджено рішенням Ученої ради ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» (протокол № 3 від 28.10.2022 р.).

Актуальність теми дослідження. Глобальні зміни в розвитку держави, суспільства, науки та сфери освіти, що пов'язані із інтегруванням України до світової й європейської спільноти актуалізують професійні вимоги до підготовки майбутніх учителів. У сфері вищої педагогічної освіти відбуваються інтенсивні процеси гуманізації, фундаменталізації орієнтовані на професійну підготовку еліти нації.

Забезпечення якості фахової підготовки є першочерговим завданням кожного закладу вищої педагогічної освіти (ЗВПО), проте, враховуючи кризові ситуації останніх років (пандемія Covid-19, повномасштабна військова агресія росії, вимушена міграція населення, нестабільність психоемоційного стану людей у таких умовах, перехід здебільшого на дистанційну форму навчання) виникла потреба в переосмисленні, переорганізації та діджиталізації освітнього процесу з метою виконання кваліфікаційних вимог до здобувачів вищої освіти задля їх професійного зростання, підвищення конкурентоспроможності в інформаційно-технологічному, цифровому суспільстві, що в свою чергу потребує розробки сучасної інноваційної педагогічної концепції едукції майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти.

Підґрунтям концептуальних основ дослідження виступають: Закони України – «Про освіту» (2017), «Про фахову передвищу освіту» (2019), «Про вищу освіту» (2014), «Про наукову і науково-технічну діяльність» (2016), «Про інноваційну діяльність» (2002), наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Концептуальних засад розвитку педагогічної освіти в Україні та її інтеграції в європейський освітній простір» (2004),

Концепція Нової української школи (2016), Концепція розвитку педагогічної освіти (2018), Концепція підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти (2018), Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України до 2025 року (2022), професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» (2020) та інші; в умовах діджиталізації освіти – Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018 – 2020 роки (2018), Концепція розвитку штучного інтелекту в Україні на 2021-2024 роки (2020), Концепція розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти) (2020), Концепція розвитку цифрових компетентностей (2021), проєкт Концепції цифрової трансформації освіти і науки України на період до 2026 року (2021), Цифрова програма для Європи (2010), проєкт «Цифрова адженда України – 2020» (2016) тощо. У зазначених документах наголошується на необхідності трансформаційних змін, як у теорії професійної освіти, так й у її практичній реалізації.

Науковому осмисленню проблеми едукації майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти присвячено дослідження вітчизняних та зарубіжних учених – питання професійної підготовки майбутніх освітян вивчали: В. Андрущенко, К. Астахова, С. Бадер, М. Євтух, М. Гриньова, С. Гончаренко, В. Желанова, С. Золотухіна, І. Зязюн, О. Караман, В. Курило, В. Лозова, Г. Луценко, Н. Ничкало, Г. Пономарьова та інші; теоретико-методологічні засади професійної підготовки майбутніх учителів за окремими напрямками – В. Безлюдна, Н. Мордовцева, С. Шехавцова та інші (філологічні дисципліни), В. Бабиц, А. Турчак, О. Соколюк, О. Школа та інші (фізичне виховання), М. Жалдак, Н. Морзе, С. Семеріков, О. Спирін, Я. Сікора, Т. Отрошко, Н. Хміль та інші (інформаційні технології), В. Андрієвська, О. Бабакіна, О. Біда, О. Комар, В. Литвин, О. Лінник, М. Починкова, О. Савченко, І. Упатова, Л. Хомич, Н. Шустова та інші (початкова школа); З. Бервецький, О. Костюк, О. Михайличенко, Л. Ніколаєнко, І. Полубоярина, В. Улянова, О. Щолокова та інші (музичне мистецтво); Т. Захар, І. Новіцька, О. Орданська, М. Пайкуш, Л. Фоменко та інші (фізико-математичні дисципліни); М. Лалак, О. Мілаш, О. Костенко, Г. Фінін та інші (соціально-економічні дисципліни); висвітлення суті виховних аспектів освітнього процесу – І. Бех, М. Роганова, О. Молчанюк, Г. Пономарьова, Н. Ткачова, Х. Шапоренко, Г. Шевченко та інші;

Проблему готовності особистості до професійного та особистісного саморозвитку та самовдосконалення досліджували – Д. Богоявленська, С. Бурчак, О. Диса, С. Максименко, Ю. Лобейко, В. Штифурак та інші; загальні та окремі аспекти впровадження інноваційних технологій – Н. Волкова, В. Євдокимов, О. Касьянова, О. Пехота, О. Пометун та інші; управління розвитком освітніх систем – В. Алфімов, О. Галус, В. Докучаєва, О. Кравченко, В. Крижко, В. Лунячек, В. Олійник, Т. Сорочан, А. Харківська та інші; теоретико-методологічні проблеми управління професійною

підготовкою майбутніх учителів висвітлено в наукових студіях Г. Єльнікової, Л. Петриченко, В. Пікельної, Є. Хрикова та інших.

Висвітленню змістового наповнення такої багатозначної категорії, як «едукація» приділено увагу в роботах – О. Вишневського, В. Лугового, О. Ляшенка, Л. Майбороди, Р. Скульського, М. Стельмаховича, Є. Чернишової та інших; сутність понять «діджаталізація» та «діджиталізація освіти» розкривали – Р. Барон (R. Baron), В. Бочелюк, Ю. Гаруст, Л. Гіллем (L. Gillam), О. Гусева, Д. Данн (D. Dunne), Л. Девіс (L. Davis), Д. Догерті (D. Dougherty), М. Кенні (M. Kenney); К. Купріна, Я. Кшемінські (Ja. Krzemiński), Ю. Мацунага (Y. Matsunaga), І. Мергель (I. Mergel), П. Мертенс (P. Mertens), Н. Склейтер (N. Sclater), В. Сухонос, М. Устенко, А. Хігніте (K. Hignite), Б. Хінінгс (B. Hinings), Я. Шевцов та інші.

Представлено далеко не повний перелік напрямів у яких успішно працюють вітчизняні та зарубіжні науковці, а їх роботи є прикладом ефективного вирішення поставлених у наукових розвідках завдань.

Проте, проблема розробки педагогічної концепції едукації майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти не стала предметом окремого дослідження як цілісного явища з виявленими закономірностями, визначеними принципами тощо.

На підставі проведеного критично-порівняльного аналізу нормативно-правових документів, науково-педагогічних досліджень визначено **глобальну суперечність** між зростаючими вимогами світової спільноти до освітянської галузі в умовах діджиталізації суспільства та реформуванням вітчизняної системи вищої освіти.

Вирішенню цієї суперечності сприяє подолання **часткових суперечностей між:**

- соціальним замовленням на компетентних, духовнорозвинених учителів нової генерації та відсутністю педагогічної концепції едукації майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти;
- докорінними позитивними зрушеннями, що відбуваються у системі вищої педагогічної освіти та відсутністю узагальнених результатів щодо підвищення якості едукації майбутніх учителів;
- стратегічною метою й завданнями сучасної вищої школи, відповідними нормативними актами щодо організації освітнього процесу та недосконалістю наявних теоретичних та методологічних засад процесу едукації майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти та управління ним;
- потужним потенціалом науково-педагогічних розробок теоретико-методологічного базису професійної підготовки освітян та відсутністю моделі системи едукації майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти
- випереджальним розвитком цифрової трансформації життєдіяльності суспільства та реально недостатнім рівнем якості діджиталізації освіти.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що в ньому *вперше* теоретично обґрунтовано, розроблено та експериментально перевірено: педагогічну концепцію едукції майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти, що спрямована на інтегроване вирішення порушеної проблеми професійної підготовки фахівців через реалізацію чотирьох концептів її фрейму – настановчого, управлінського, системного та утилітарного; модель системи едукції майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти (методологічно-цільовий (соціальне замовлення, ціль, завдання, зміст, методологічні підходи, закономірності та принципи), організаційно-управлінський (напрями, етапи, адміністративні методи управління цим процесом), структурно-функціональний (суб'єкт, об'єкт, функції), професійно-зорієнтований (ціль професійної підготовки майбутніх учителів, загальні, фахові, предметні компетентності, методи, форми, засоби) та діагностико-результативний компоненти (критерії, показники та рівні едукції майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти, діагностичний інструментарій та очікуваний результат); критеріальний апарат наукової розвідки (критерії (когнітивний, виховний, праксеологічний, процесно-результативний), показники та рівні); визначено ключові поняття дослідження; виявлені сучасні тенденції розвитку вищої педагогічної освіти України в умовах діджиталізації освіти;

– *уточнено* зміст базових понять дослідження («концепція», «педагогічна концепція», «едукція», «курикулум», «діджиталізація», «діджиталізація освіти»); сутність діджиталізації освіти як масового процесу запровадження, інтеграції і використання цифрових технологій, оцифрованої інформації з метою формування сучасного освітнього інформаційного середовища і розширення можливостей комунікації між суб'єктами освітньої діяльності; організаційно-педагогічні умови едукції майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти;

– *удосконалено* теоретико-методологічний базис щодо розв'язання проблеми едукції й управління нею та діагностичний інструментарій (анкети, опитувальники, тести тощо) для визначення динаміки прояву досліджуваного феномену; зміст, форми, методи й засоби едукції майбутніх учителів у процесі професійної підготовки в умовах діджиталізації освіти шляхом розробки відповідного електронного навчально-методичного комплексу;

– *подальшого розвитку* набули теоретичні основи професійної підготовки майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти; загальні наукові уявлення щодо сутності едукції майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти та методології наукового дослідження.

Практична значущість дослідження полягає в тому, що експериментальна перевірка авторської педагогічної концепції едукції майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти дозволяє її рекомендувати до впровадження в систему вищої педагогічної освіти України.

Представлені у дисертації матеріали знайшли відображення в одноосібній монографії «Теоретичні та методологічні засади едукції

майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти», навчально-методичному посібнику «Теорія та методика діджиталізації едукації майбутніх учителів», довіднику «Бенчмаркінг діджитал ресурсів едукації суб'єктів освітнього процесу»; в написаних у співавторстві практично-методичних посібниках «Психолого-педагогічна діагностика якості освіти у педагогічних закладах вищої освіти. Частина 1. Комплексне оцінювання якості освіти у педагогічних закладах вищої освіти», «Психолого-педагогічна діагностика якості освіти у педагогічних закладах вищої освіти. Частина 2. Соціально-психологічна діагностика розвитку особистості», «Психолого-педагогічна діагностика якості освіти у педагогічних закладах вищої освіти Частина 3. Діагностика фізичного розвитку та фізичної підготовленості», «Навчання інформатики та математики в умовах інклюзивного освітнього середовища», практичних посібниках «Математичні лайфхаки – ЗНО на 200 балів»,. практикумах «Збірник контрольних робіт з математики», методичних рекомендаціях «Методика викладання математики в початкових класах», «Теоретичні засади підготовки здобувачів освіти до здійснення професійної комунікації у процесі проходження практики», «Професійна комунікація майбутніх педагогів у процесі професійної підготовки у ЗВО», «Основи інклюзивного навчання майбутніх фахівців педагогічної галузі», курсах лекцій «Методика навчання математики», «Дослідження автоматизованих систем педагогічного моніторингу», тлумачному словнику термінів і понять природничих та гуманітарних наук для здобувачів вищої освіти освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» та інших.

У ході наукового пошуку було запропоновано перелік спеціальних діджитал ресурсів щодо вдосконалення змістового наповнення навчально-методичних комплексів освітніх компонентів загальної – «Сучасна українська мова», «Правові засади сучасної держави», «Філософія», «Історія України» та професійної підготовки – «Педагогіка», «Психологія», «Вступ до спеціальності», «Шкільний курс інформатики та методика його викладання», «Теоретичні основи початкового курсу математики з методикою викладання», «Музичне мистецтво з методикою викладання», «Теорія і методика фізичної культури», «Зарубіжна та українська художня культура» тощо, розроблено перелік онлайн-курсів для здійснення неформальної освіти. Підготовлено та упроваджено в освітній процес діяльність факультативів із історії України «Історія від минулого до сьогодення», правових засад сучасної України «Я громадянин України», української мови «Знання мови – мовна компетентність майбутнього вчителя»; організовані та проведені бесіди зі здобувачами освіти «Мотивація до саморозвитку – шлях до успіху», «Особливості використання ІКТ у процесі візуалізації техніки мовлення: дикція, виразність», «Особливості використання ІКТ у процесі візуалізації техніки невербального спілкування: міміка, пластика, пантоміміка», «Онлайн-платформи для розвитку комунікативних навичок майбутніх педагогів», «Актуальність використання меседжерів для професійної комунікації у роботі педагога» тощо. Для підвищення рівня едукації майбутніх учителів розроблено та наповнено сайт для суб'єктів освітнього

процесу «Виховний потенціал нації», де зібрано матеріали за національно-патріотичним, інтелектуально-духовним, громадянсько-правовим, моральним, трудовим, естетичним, екологічним напрямками виховної роботи тощо.

Основні результати та висновки наукової розвідки можуть бути використані для вдосконалення професійної підготовки майбутніх педагогів, підвищення кваліфікації науково-педагогічних та педагогічних працівників; проведення методичних семінарів, круглих столів із обговоренням проблемних питань управління діджиталізації освіти, модернізації вищої педагогічної освіти тощо.

Результати дослідження впроваджено в освітній процес Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (довідка № 01-13/179 від 09.06.2022); Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (довідка № 945 від 20.06.2022); Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (довідка № 01-23/90 від 21.06.2022); Житомирського державного університету імені Івана Франка (довідка № 469/01 від 21.06.2022); Криворізького державного педагогічного університету (довідка № 09/1-221/3 від 14.06.2022); навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (довідка № 20-05/902 від 16.06.2022).

Особистий внесок автора в опублікованих у співавторстві публікаціях: у [21] обґрунтовано використання методу проєктів для активізації пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти; у [22] охарактеризовано актуальність впровадження інформаційних технологій в освітній процес ЗВО; у [23] зазначено особливості діджиталізації освіти, враховуючи студентоцентричний підхід; у [24] визначено індикатори перевірки ефективності комплексу організаційно-педагогічних умов управління освітнім процесом; у [25] представлено класифікацію інноваційних педагогічних технологій в освітньому процесі ЗВО.

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні положення та результати дисертації репрезентовано на науково-практичних конференціях, форумах, круглих столах, симпозіумах, семінарах різного рівня: на міжнародних – «Конкурентоспроможність вищої освіти України в умовах інформаційного суспільства» (Чернігів, 2018), «Психолого-педагогічні проблеми становлення сучасного фахівця» (Харків, 2018), «Імплантація європейських стандартів в українські освітні дослідження» (Київ, Дрогобич, 2019), «Передові освітні практики: Україна, Європа, Світ» (Київ, 2019), «Наукові розробки, передові технології, інновації» (Прага, 2020), «Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти» (Вінниця, 2022), «Розвиток професійної освіти регіону: інновації та перспективи» (Запоріжжя,

2022); «Жовтневі наукові читання» (Івано-Франківськ, 2022), Priority Areas of Science Innovations During Martial Law (Washington, 2022); *всеукраїнських* – «Психолого-педагогічні та соціальні аспекти вдосконалення якості освіти» (Харків, 2018); «Модернізація вищої освіти та проблеми управління якістю підготовки фахівців. Організація системи взаємодії «вища освіта – ринок праці» (Харків, 2018); «Створення інклюзивного простору закладу освіти в контексті розбудови суспільства рівних можливостей в Україні» (Харків, 2019); «Розвиток національної педагогічної освіти у подіях і персоналіях: особливості, здобутки та перспективи» (Харків, 2020); «Проблеми, досвід та вдосконалення методичної роботи у закладах освіти» (Харків, 2021); «Стратегічні пріоритети філології й лінгводидактики в умовах реформування освітньої системи в Україні» (Старобільськ, 2021); «Наукові дослідження та інновації в галузі суспільно-гуманітарних наук» (Мелітополь, 2021); *регіональних* – «Теорія і практика управління сучасними освітніми системами» (Харків, 2018); «Формування ефективного освітнього середовища у контексті сучасних викликів реформування системи освіти України» (Харків, 2019); «Формування творчої особистості в системі освіти й соціальному середовищі: сучасні виклики та інновації» (Харків, 2020); «Від науки до практики: науково-методичні аспекти якості освіти» (Харків, 2021); «Підвищення якості національної освіти у контексті викликів сьогодення» (Харків, 2022); на засіданнях кафедр педагогіки, психології, початкової освіти та освітнього менеджменту й інформатики Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (протягом 2018 – 2022 рр.).

Основні результати дисертаційної роботи знайшли своє відображення у 45 наукових працях, зокрема: монографія, навчально-методичний посібник, довідник, 18 статей у провідних наукових фахових виданнях України, 5 статей у періодичних наукових виданнях, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та Scopus, 19 публікації у збірниках матеріалів конференцій.

Спеціалізована вчена рада рекомендує використовувати результати дослідження при підготовці курсів із методології досліджень проблем професійної освіти, при укладанні підручників, навчальних посібників з методології педагогічних досліджень, методичних рекомендацій.

Спеціалізована вчена рада вважає, що дисертаційна робота Прокопенко Альони Олександрівни «Теоретико-методологічні засади педагогічної концепції едукативної майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти» є завершеною науковою працею, виконаною особисто дисертанткою, що містить нові наукові положення і висновки, сукупність яких кваліфікується як вагомий внесок у розвиток теорії та методики професійної освіти.

Дисертація відповідає пп. 7–9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.11.2021 р. № 1197, що дає підстави для присудження Прокопенко Альоні Олександрівні наукового ступеня доктора педагогічних наук (доктора наук) зі спеціальності 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти.

На підставі результатів таємного голосування та прийнятого висновку докторська рада присуджує **Прокопенко Альоні Олександрівні** науковий ступінь доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти.

Головуючий на засіданні
спеціалізованої вченої ради
з присудження наукового
ступеня доктора наук
Д 29.053.01

Олена КАРАМАН

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради
з присудження наукового
ступеня доктора наук
Д 29.053.01

Наталія МОРДОВЦЕВА

19 квітня 2023 р.